

Právo na účinné vyšetřování při vznesení hájitelných tvrzení

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Pavla Šámala (soudce zpravodaje) a soudců Jana Svatoně a Dity Řepkové o ústavní stížnosti stěžovatele A. B. (jedná se o pseudonym), zastoupeného JUDr. Věrou Škvorovou, Ph.D., advokátkou, sídlem Na Švihance 1549/8, Praha 2 - Vinohrady, proti vyrozumění Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 2. srpna 2024 č. j. 3 KZN 809/2024-63, usnesení Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 6 ze dne 2. července 2024 č. j. 1 ZN 2607/2022-120 a usnesení Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha I, Služby kriminální policie a vyšetřování, odboru obecné kriminality, 9. oddělení obecné kriminality, ze dne 6. června 2024 č. j. KRPA-225007-92/TČ-2022-001179-6, za účasti Městského státního zastupitelství v Praze, Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 6 a Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha I, Služby kriminální policie a vyšetřování, odboru obecné kriminality, 9. oddělení obecné kriminality, sídlem Bartolomějská 312/6, Praha 1 - Staré Město, detašované pracoviště Františka Křížka 735/24, Praha 7 - Holešovice, jako účastníků řízení, takto:

I. Vyrozuměním Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 2. srpna 2024 č. j. 3 KZN 809/2024-63, usnesením Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 6 ze dne 2. července 2024 č. j. 1 ZN 2607/2022-120 a usnesením Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha I, Služby kriminální policie a vyšetřování, odboru obecné kriminality, 9. oddělení obecné kriminality, ze dne 6. června 2024 č. j. KRPA-225007-92/TČ-2022-001179-6, v částech týkajících se jednání konaného dne 23. 6. 2022 v sídle Pražské pravoslavné eparchie, byla porušena ústavně zaručená základní práva stěžovatele podle čl. 7 odst. 2 ve spojení s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a podle čl. 3 ve spojení s čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

II. Vyrozumění Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 2. srpna 2024 č. j. 3 KZN 809/2024-63, usnesení Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 6 ze dne 2. července 2024 č. j. 1 ZN 2607/2022-120 a usnesení Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha I, Služby kriminální policie a vyšetřování, odboru obecné kriminality, 9. oddělení obecné kriminality, ze dne 6. června 2024 č. j. KRPA-225007-92/TČ-2022-001179-6, v částech týkajících se jednání konaného dne 23. 6. 2022 v sídle Pražské pravoslavné eparchie, se ruší.

III. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění

I.
Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označených rozhodnutí s tvrzením, že jimi došlo k porušení jeho ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Z ústavní stížnosti, předložených podkladů a obsahu vyžádaného spisu se podává, že policejní orgán Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha I, Služby kriminální policie a vyšetřování, odboru obecné kriminality, 9. oddělení obecné kriminality (dále jen "policejní orgán"), v záhlaví specifikovaným usnesením podle § 159a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, odložil trestní věc podezření ze spáchání přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 trestního zákoníku, padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 odst. 1 trestního zákoníku, pomluvy podle § 184 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku a poškození cizích práv podle § 181 trestního zákoníku, kterých se měli dopustit podezřelí I. S., M. D. a J. B. tím, že (zkráceně uvedeno) na schůzce v sídle Pražské pravoslavné eparchie konané dne 23. 6. 2022 stěžovatele nutili pod výhrůžkou odvedení v poutech a následného posláni na Ukrajinu s výstrahou kopání zákopů podepsat převedení na jiné církevní místo (do X) z důvodu údajně vedeného trestního stíhání jeho osoby na Ukrajině, k čemuž mu předali falšované dokumenty od Ministerstva vnitra Ukrajiny a Národní policie Ukrajiny, což v něm vyvolalo důvodnou obavu o život a zdraví, dále že I. S. sepsal a dne 1. 9. 2022 se souhlasem M. D. zveřejnil na internetových stránkách XXXX článek s názvem "XXXX", kde bylo nepravdivě uvedeno, že stěžovatel je trestně stíhán na Ukrajině a že má milostný poměr s Matkou Představenou C. D. (civilním jménem E. F. /jedná se o pseudonymy/), že M. D. minimálně v době od 4. 6. 2023 do 28. 9. 2023 pokračoval v pomlouvačném jednání vůči stěžovateli, kdy poukazoval na jeho trestnou činnost na Ukrajině, kdy tak činil veřejně při bohoslužbách či jiných veřejných vystoupení při konfrontaci s věřícími, a to i přes závěry prvoinstančního nepravomocného rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 (sp. zn. 4 C 20/2023) v občanskoprávním řízení, kdy soud dal za pravdu stěžovateli, a konečně M. D. ze své pozice vydal dne 20. 7. 2022 rozhodnutí, kterými stěžovatele nejdříve zbavil funkce duchovního v Monastýru Y a následně jej přeřadil do jiného místa působnosti bez práva duchovní činnosti, a to na základě nepravdivých obvinění o jeho protiprávní činnosti a milostném poměru

s představenou monastýru E. F., kdy je v těchto rozhodnutích odkazováno na závěry Komise pro zkoumání kanonických přestupků ze dne 20. 7. 2022, která však nebyla zřízena.

3. Stížnost stěžovatele proti usnesení policejního orgánu státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 6 (dále jen "obvodní státní zastupitelství") napadeným usnesením podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu jako nedůvodnou zamítla (šlo přitom již o druhé rozhodnutí obvodního státního zastupitelství ve věci, poprvé byla věc vrácena dohledovým státním zastupitelstvím k doplnění dokazování). Ke schůzce konané dne 23. 6. 2022 v Praze, v Eparchii Pravoslavné církve v Českých zemích, státní zástupkyně zdůraznila, že ani doplněním dokazování výpovědi svědka M. B. nedošlo ke změně skutkových okolností a že šlo o situaci tvrzení proti tvrzení, kdy se nepodařilo rekonstruovat obsah předmětné konverzace. Dále uvedla, že k původu padělaných listin se nepodařilo zjistit žádné bližší okolnosti. K článku zveřejněného na internetových stránkách XXXX konstatovala, že škodlivost informací v něm obsažených byla odčiněna cestou civilního řízení a že s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není namístě uplatňovat v daném případě navíc odpovědnost trestněprávní.

4. Státní zástupce Městského státního zastupitelství v Praze (dále jen "městské státní zastupitelství") přezkoumal věc v rámci výkonu dohledu a shledal podnět stěžovatele částečně důvodným. Ve shora označeném vyrozumění poukázal na to, že orgány činné v trestním řízení zajistily a provedly všechny v úvahu přicházející důkazy, které lze objektivně považovat za relevantní pro posouzení dané věci, a že i po provedení řádného prověřování se nepodařilo prokázat podezření z trestných činů ve vztahu k částem prověřovaného jednání, které se týká schůzky konané dne 23. 6. 2022 v Praze, v Eparchii Pravoslavné církve v Českých zemích. Ohledně jednání týkajícího se uveřejnění článku na webovém portálu XXXX poukázal na to, že jde o totožné jednání, jako v trestní věci vedené u obvodního státního zastupitelství pod sp. zn. 1 ZN 3362/2022 (kterým byl dotčen jak stěžovatel, tak E. F.), ve které byl městským státním zastupitelstvím pod sp. zn. 3 KZN 917/2024 vykonán dne 31. 7. 2024 instanční dohled, jehož závěry dopadají i na předmětnou věc. Bylo shledáno, že ve vztahu k nepravdivým informacím týkajícím se stěžovatele i poškozené E. F. orgány činné v trestním řízení neprověřily existenci Komise pro zkoumání kanonických přestupků v době zveřejnění obsahu článku. Státní zástupce městského státního zastupitelství v napadeném vyrozumění konstatoval, že obdobně jako ve věci vedené u obvodního státního zastupitelství pod sp. zn. 1 ZN 3362/2022 bude muset být doplněno či nově posouzeno v tomto ohledu i jednání prověřované v nyní posuzované věci.

5. Nutno dodat, že z vyžádaného spisu městského státního zastupitelství Ústavní soud zjistil, že podáním ze dne 2. 8. 2024 č. j. 3 KZN 809/2024-65 státní zástupce městského státního zastupitelství vyrozuměl státní zástupkyni obvodního státního zastupitelství, že podle závěru vykonaného dohledu dosud nebylo úplně prověřeno jednání týkající se uvedení informace, že poškození (stěžovatel a E. F.), respektive jejich kanonické přestupky, byly projednány Komisí pro zkoumání kanonických přestupků. Konkrétně šlo o informace týkající se těhotenství E. F., potratu, který podstoupila, milostného poměru poškozených nebo jejich sexuálních aktivit v Monastýru Y. Státní zástupce městského státního zastupitelství upozornil státní zástupkyni obvodního státního zastupitelství na to, že daná část jednání nebyla v dosavadním průběhu bezezbytku vyřízena, čímž bylo dotčeno právo poškozených na účinné vyšetřování, a že prokáže-li se, že jde o informaci nepravdivou, bude namístě posoudit, zda nedošlo k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu pomluvy. Současně podle § 12d odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, státní zástupkyni obvodního státního zastupitelství uložil, aby v dané souvislosti přijala opatření, která povedou k případnému doplnění prověřování a zejména k novému rozhodnutí věci.

6. Podáním ze dne 15. 11. 2024 č. j. 3 KZN 809/24-79 státní zástupce městského státního zastupitelství Ústavnímu soudu sdělil, že skutek týkající se uvedení informace, že shora specifikované jednání stěžovatele a poškozené E. F. bylo projednáno Komisí pro zkoumání kanonických přestupků, je veden u policejního orgánu pod sp. zn. KRPA-49580/TČ-2024 a u obvodního státního zastupitelství pod sp. zn. 1 ZT 81/2024. Dodal, že s ohledem na to, že trestní stíhání bylo zahájeno na pokyn dozorového státního zástupce, o stížnosti proti usnesení rozhodovalo městské státní zastupitelství pod sp. zn. KZT 542/2024 a nyní je v této věci k podnětu stěžovatele vykonáván dohled Vrchním státním zastupitelstvím v Praze pod sp. zn. 1 VZT 527/2024.

II.

Argumentace stěžovatele

7. Stěžovatel v ústavní stížnosti po rekapitulaci dosavadního průběhu trestního řízení uvádí, že primárně spatřuje porušení svých ústavně zaručených práv ve způsobu, jakým je prověřována část jednání, které se stalo za tzv. zavřenými dveřmi. Znovu opakuje, že na den 23. 6. 2022 byl předvolán na jednání v sídle pravoslavné eparchie v Praze a že svědek M. B. čekal ve vedlejší místnosti za dveřmi. Uvádí, že jmenovaný svědek vypověděl, že ač neslyšel obsah slov, z místnosti se ozýval křik a hluk. Stěžovatel má za to, že odkaz na pravidlo in dubio pro reo nebyl v daném případě namístě a že orgány činné v trestním řízení přehlížejí, že šlo o promyšlenou trestnou činnost.

8. K článku zveřejněnému na internetových stránkách XXXX stěžovatel uvádí, že orgány činné v trestním řízení bezdůvodně odmítly prověřit existenci Komise pro zkoumání kanonických přestupků v době zveřejnění obsahu článku, již shora uvedení podezřelí v článku použili pro podporu "pravdivosti" ostatních uveřejněných skutečností. Poukazuje na to, že vedle trestního oznámení ve věci ze dne 1. 7. 2022 (doplněného podáním ze dne 3. 10. 2022) učinil společně s E. F. ještě další trestní oznámení dne 27. 3. 2023, kterým se podle něj orgány činné v trestním řízení nijak nezabývaly.

9. Závěrem ústavní stížnosti stěžovatel brojí proti délce dosavadního prověřování oznamované trestné činnosti s tím, že trestní oznámení podal dne 1. 7. 2022, toto doplnil podáním ze dne 3. 10. 2022, dne 27. 3. 2023 učinil další trestní oznámení společně s E. F., se kterou se podáním ze dne 17. 5. 2024 obrátili na obvodní státní zastupitelství a požádali o zvýšený dohled ve věci a podáním ze dne 28. 5. 2024 se obrátil na městské státní zastupitelství s žádostí o vykonání dohledu. Má za to, že za celou dobu nedošlo k řádnému prověření oznamovaného jednání, resp. nebyl zjištěn skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

III.

Vyjádření účastníků řízení a vedlejších účastníků řízení

10. Ústavní soud vyzval podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu účastníky řízení, aby se vyjádřili k ústavní stížnosti.

11. Státní zástupce městského státního zastupitelství ve svém vyjádření uvedl, že orgány činné v trestním řízení se ve více samostatných řízeních zabývají řadou podání stěžovatele a poškozené E. F., přičemž zdůraznil, že v důsledku probíhajícího dokazování byl trestněprávní rozměr dílčích jednání rozptýlen, neboť nebyly bez důvodných pochybností zjištěny takové skutečnosti, které by postačovaly pro zahájení trestního stíhání, a nebylo tedy ani namístě zpětně věci, kde již došlo k vyloučení trestněprávního potenciálu, spojovat do jednoho společného řízení. Poukázal na to, že hlavní argument stěžovatele se týká jeho přesvědčení, že se stal obětí trestného činu při pracovním pohovoru v budově Pražské pravoslavné eparchie, přičemž se však nepodařilo zrekonstruovat konkrétní obsah rozhovoru, nebylo možné jednoznačně potvrdit přítomnost tvrzených výhrůzek, jejich kvalitu a intenzitu. Není podle něj možné bez dalšího vyloučit, že tzv. manažerský rozhovor mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem může být spojen s vypjatým dohadovacím procesem, kde si strany vyměňují ultimáta, a to i za užití hlasitého a direktivního tónu hovoru. Ochranu pracovněprávních vztahů poskytují především normy pracovního a občanského práva, přičemž aplikace trestního práva by přicházela v úvahu v případě excesivních situací, kdy zbylé právní obory již nemohou zajistit dostatečnou nápravu panujícího protiprávního stavu, což podle něj není případ nyní posuzované věci. Dodal, že ve vztahu k uveřejňování nepravdivých informací o stěžovateli a poškozené E. F. naopak orgány činné v trestním řízení došli k závěru, že jednání má trestně právní potenciál, bylo již zahájeno trestní stíhání jedné fyzické osoby a z pokynu vydaného v rámci vykonaného dohledu jsou okolnosti dále prověřovány.

12. Obvodní státní zastupitelství ani policejní orgán svého práva vyjádřit se k ústavní stížnosti nevyužily.

13. Stěžovatel následně využil svého práva repliky, v níž uvádí, že označuje-li státní zástupce městského státního zastupitelství jednání, které bylo vůči němu vedeno ze strany osob účastnících se dané schůzky, za "manažerský hovor mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, který může být spojen s vypjatým dohadovacím procesem, kde si strany vyměňují ultimáta, a to i za užití hlasitého a direktivního tónu hovoru", jde o velmi obecnou úvahu nemající oporu v provedeném dokazování. O tom podle něj svědčí výpověď svědka M. B., dále skutečnost, že obsah výhrůzek sdělil jmenovanému svědkovi ještě ze schůzky, tj. za přítomnosti ostatních účastníků schůzky, a konečně také to, že jeho zdravotní stav okamžitě po schůzce prokazatelně vypovídal o prožitém šoku a otřesení. Uvedené okolnosti podle mínění stěžovatele podporují jeho tvrzení, že mu na předmetné schůzce bylo vyhrožováno. Stejně tak je stěžovatel přesvědčen, že v provedených důkazech nemá oporu závěr státního zástupce městského státního zastupitelství, že nebyl zjištěn motiv podezřelých osob. Od počátku měli totiž orgány činné v trestním řízení informace o tom, že v zásadě stejným způsobem začali podezřelé osoby působit i vůči E. F., a od počátku také věděli, že v eparchii dlouhodobě neexistovala Komise pro zkoumání kanonických přestupků, na jejíž závěry a doporučení přesto M. D. odkazoval ve zveřejněném článku, avšak tyto skutečnosti orgány činné v trestním řízení přehlížely. Závěrem stěžovatel dodal, že závadové jednání M. D. vůči jeho osobě i nadále pokračuje a graduje, když i nadále trvá na tom, aby stěžovatel nevykonával duchovní činnost v Pravoslavném monastýru Y. Stěžovatel se proto znovu obrátil na orgány činné v trestním řízení (trestním oznámením ze dne 5. 11. 2024) a současně požádal o zásah příslušný inspektorát práce.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

14. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Byť stěžovatel výslovně petitem ústavní stížnosti nenavrhuje zrušení vyrozumění Městského státního zastupitelství v Praze, z obsahu ústavní stížnosti je zřejmé, že napadá i toto vyrozumění coby rozhodnutí o posledním opravném prostředku ve věci. Rozhodnutí o posledním opravném prostředku stěžovatel označil způsobem, který Ústavnímu soudu umožňuje, aby ho vzal v úvahu a přezkoumal, aniž by bylo nutné stěžovatele vyzývat k upřesnění petitu (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 8. 2008 sp. zn. II. ÚS 256/08 či ze dne 7. 12. 2004 sp. zn. IV. ÚS 406/04; všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou veřejně dostupná na <http://nalus.usoud.cz>).

15. Ohledně části vztahující se k jednání, které spočívá v uveřejnění článku na webovém portálu XXXX, a které se týká uvedení informace, že jednání stěžovatele a poškozené E. F. bylo projednáno Komisí pro zkoumání kanonických přestupků, vydal státní zástupce městského státního zastupitelství závazný pokyn nižšímu státnímu zastupitelství, aby se věci v tomto směru dále zabývalo, respektive uložilo policejnímu orgánu doplnit dokazování a nově ve věci rozhodnout. Věc je nyní vedena u policejního orgánu pod sp. zn. KRPA-49580/TČ-2024 a u obvodního státního zastupitelství pod sp. zn. 1 ZT 81/2024. V této části tedy Ústavní soud není k projednání věci příslušný, neboť nejde o věc pravomocně skončenou. Ústavní soud se může zabývat až konečným pravomocným výsledkem řízení.

16. Jinak Ústavní soud shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána rozhodnutí napadená v ústavní stížnosti. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Jeho ústavní stížnost je, vyjma části vztahující se k jednání, které spočívá v uveřejnění článku na webovém portálu XXXX, přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť kromě uvedené části vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva.

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

17. Ústavní soud je podle čl. 83 Ústavy soudním orgánem ochrany ústavnosti a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod [srov. též § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Není součástí soustavy soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy), není jím instančně nadřazen, a nezasahuje do rozhodovací činnosti soudů vždy, když došlo k porušení "běžné zákonnosti nebo k jiným nesprávnostem", ale až tehdy, představuje-li takové porušení zároveň porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody. V řízení o ústavní stížnosti tedy není sama o sobě významná námitka "nesprávnosti" napadeného rozhodnutí, a není rozhodné, je-li dovozována z hmotného či procesního (podústavního) práva.

18. Po posouzení věci Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost směřující k porušení práva na účinné vyšetřování podle čl. 7 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 3 Úmluvy ve spojení s čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy je v uvedené části důvodná.

a) obecná východiska

19. Ústavní pořádek České republiky je založen na účtě k právům a svobodám člověka a občana jako podstatné náležitosti demokratického právního státu (čl. 1 odst. 1 ve spojení s čl. 9 odst. 2 Ústavy), který vytváří demokratický řád lidských práv a základních svobod (čl. 23 Listiny) jako hodnotovou základnu právního řádu. To na rozdíl od dob minulých znamená, že základní práva a svobody již nejsou "monologem zákonodárce", ale nejsou ani jen ústavně zaručeným veřejným subjektivním právem [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy]. Jsou současně objektivní hodnotou (nadřazeným objektivním právem), ze které musí vycházet veškeré jednání všech větví veřejné moci (čl. 1 odst. 1 Ústavy, čl. 4 Listiny), tvorby a aplikace práva v souladu s tímto lidskoprávním řádem nejen v oblasti práva soukromého (tradiční "prozařování" - nyní výslovně § 2 odst. 1 občanského zákoníku), nýbrž i práva trestního (viz § 2 odst. 4 trestního řádu jako základní zásada trestního řízení). Zákonodárce se proto při konkretizaci lidskoprávních ustanovení může pohybovat jen v rámci tohoto řádu (lidskoprávního systému). Stejně tak již nemůže vycházet pouze z dvoustranného tradičního pojetí základních práv jako vztahu mezi veřejnou mocí (zde orgány činnými v trestním řízení) a obviněným (podezřelým), nýbrž musí přihlížet k celému systému základních práv, který v rámci naplnění své ochranné funkce zahrnuje i ústavní a podústavní pozice dalších subjektů, jako jsou poškození a oběti trestných činů. Vždy je nezbytné údajně porušené ustanovení o ochraně základních lidských práv a svobod (ať už je chráněno Listinou či mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy) porovnávat s jinými ústavními normami chránícími zájem druhé strany či třetích osob, zvažovat, zda vůbec došlo k omezení základního práva a svobody, a pokud ano, zda k němu došlo v takovém rozsahu, který ústavní předpisy připouštějí [srov. nález ze dne 19. 1. 1994 sp. zn. Pl. ÚS 15/93 (N 3/1 SbNU 23, č. 34/1994 Sb.) či nález ze dne 9. 8. 2016 sp. zn. III. ÚS 1716/16 (N 151/82 SbNU 385)].

20. Z tohoto pohledu je třeba přistupovat i k čl. 7 odst. 2 Listiny, podle kterého nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Totéž vyplývá i z čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva"). Nelidské či ponižující ("špatné") zacházení je velmi vážným zásahem do základních práv jednotlivců a orgány činné v trestním řízení nesmí hájitelně tvrdit, že mu byl někdo vystaven, brát na lehkou váhu. Naopak musí okolnosti případu prověřovat zvlášť důkladně a urychleně, tak aby mohly učinit přesvědčivý závěr, zda ke špatnému zacházení skutečně došlo, a pokud ano, aby šetření bylo schopno položit základ k následnému potrestání pachatelů (srov. nález Ústavního soudu ze dne 10. 11. 2020 sp. zn. IV. ÚS 1559/20 (N 209/103 SbNU 155)).

21. Zmíněná ustanovení (čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy) zakotvují jednu z nejzákladnějších hodnot demokratických společností, což se odráží mimo jiné v jejich absolutní povaze neumožňující žádné výjimky za žádných okolností. Z pohledu zákazu mučení a špatného zacházení tudíž není podstatné, zda k němu došlo např. na základě předchozího chování oběti či jisté provokace nebo v situaci, kdy k tomu oběť žádný "důvod" nezavdala (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Bouyid proti Belgii ze dne 28. 9. 2015, č. 23380/09, § 108).

22. Nelidským zacházením je takové, které působí buď přímo ublížení na zdraví, nebo intenzivní fyzické a psychické utrpení (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Gäfgen proti Německu ze dne 1. 6. 2010, č. 22978/05, § 89). Zacházení je považováno za ponižující, potupuje-li nebo pokořuje-li jednotlivce, neprokazuje dostatečnou úctu k jeho lidské důstojnosti nebo tuto důstojnost snižuje či vyvolává pocity strachu, úzkosti nebo méněcennosti, jež jsou schopny zlomit morální a fyzický odpor dané osoby (srov. rozsudek velkého senátu ESLP ve věci M. S. S. proti Belgii a Řecku ze dne 21. 1. 2011, č. 30696/09, § 220).

23. Má-li namítané špatné zacházení spadat do oblasti chráněné čl. 7 odst. 2 Listiny nebo čl. 3 Úmluvy, je třeba, aby přesáhlo určitou minimální úroveň závažnosti. Posouzení úrovně závažnosti je z podstaty věci relativní a závisí na všech okolnostech případu, jimiž jsou zejména délka zásahu, jeho fyzické a psychické následky, v některých případech i pohlaví, věk či zdravotní stav oběti, dále pohnutka či cíl zásahu do fyzické integrity, jakož i celkový kontext, v němž k němu došlo (v podrobnostech srov. náleze ze dne 3. 9. 2019 sp. zn. III. ÚS 2012/18, bod 37 a násl.). Kumulativní působení víceroch - byť v izolovaném pohledu i méně závažných - faktorů a okolností, za nichž ke špatnému zacházení mělo dojít, může ve výsledku vést ke zvýšení celkové míry utrpení, které oběť pocituje, a potažmo ke konstatování porušení čl. 7 odst. 2 Listiny nebo čl. 3 Úmluvy [srov. náleze ze dne 27. 10. 2015 sp. zn. I. ÚS 860/15 (N 191/79 SbNU 161)].

24. S ohledem na nyní posuzovanou věc Ústavní soud podotýká, že se ve své judikatuře staví zdrženlivě k návrhům stěžovatelů, kteří cestou individuální ústavní stížnosti usilují o kasaci rozhodnutí policejního orgánu o odložení věci. Vychází z přesvědčení, že vymezení trestného činu, stíhání pachatele a jeho potrestání je zejména věci vztahu mezi státem a pachatelem trestného činu (srov. např. usnesení ze dne 9. 4. 2019 sp. zn. II. ÚS 1417/18, usnesení ze dne 26. 2. 2019 sp. zn. II. ÚS 192/19). Proto pouze stát prostřednictvím svých orgánů rozhoduje podle pravidel trestního řízení o tom, zda byl trestný čin spáchán, kdo jej spáchal, jaký trest a popř. jaké jiné újmy na právech nebo majetku pachatele lze za jeho spáchání uložit (čl. 8 odst. 2 Listiny). Ústavou chráněná hmotná i procesní práva obětí trestného činu však musí být v trestním řízení respektována stejně jako ústavní pravidla a zásady, kterými stát zaručuje spravedlivý proces osobě podezřelé z jeho spáchání, jakkoli se tyto strany trestního řízení svým postavením a rolí v něm odlišují.

25. Vznese-li poškozený hájitelné tvrzení, že byl podroben mučení nebo špatnému zacházení, jak tomu bylo v nyní posuzovaném případě, vznikne státu povinnost provést účinné vyšetřování. Hájitelné tvrzení lze ve stručnosti charakterizovat jako takové, které není nedůvěryhodné a nepravděpodobné, je možné prostorově i časově, je dostatečně konkrétní a v čase neměnné. Splnění uvedených podmínek je vždy třeba posuzovat po zvážení všech konkrétních skutkových okolností věci [srov. náleze ze dne 17. 10. 2017 sp. zn. II. ÚS 1398/17 (N 191/87 SbNU 155), náleze ze dne 24. 5. 2016 sp. zn. I. ÚS 1042/15 (N 91/81 SbNU 485), bod 31, náleze ze dne 27. 10. 2015 sp. zn. I. ÚS 860/15 (N 191/79 SbNU 161), bod 87].

26. Povinnost provést účinné vyšetřování vyplývající z čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy je ovšem povinností prostředků, nikoli výsledku. Povinnost státních orgánů vyšetřovat a stíhat nemůže být absolutní, neboť empirické poznatky ukazují, že mnoho trestných činů zůstává neobjasněných nebo nepotrestaných i přes rozumnou snahu orgánů státu. Obsahem této povinnosti je proto spíše zajistit, aby příslušné státní orgány jednaly kompetentně, efektivně a vynaložily veškerou snahu, kterou po nich lze rozumně vyžadovat, aby věc řádně prošetřily, objasnily a aby jejich konání bylo v obecné rovině způsobilé vyústit v potrestání odpovědných osob [srov. výše uvedený náleze ze dne 12. 8. 2014 sp. zn. I. ÚS 3196/12 (N 152/74 SbNU 301)].

27. Vyšetřování prováděné orgány činnými v trestním řízení, včetně fáze před zahájením trestního stíhání, musí splňovat kumulativně následující požadavky. Musí být a) nezávislé a nestranné, b) rychlé, c) podrobené kontrole veřejnosti a umožňující aktivní participaci poškozeného a d) důkladné a dostatečné. Pouze za splnění těchto kumulativních podmínek bude možné označit provedené vyšetřování za účinné a souladné se stěžovatelovými právy podle čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy.

28. Nutno dodat, že součástí práva na soudní ochranu a ústavních záruk spravedlivého procesu vyplývajících zejména z čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy je požadavek náležitého odůvodnění soudních rozhodnutí [srov. např. náleze ze dne 20. 6. 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257) či náleze ze dne 11. 2. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 1/03 (N 15/32 SbNU 131, č. 153/2004 Sb.)]. Smyslem odůvodnění je především seznámení účastníků řízení s úvahami, na nichž rozhodující orgán založil své rozhodnutí, a též dodržení principu vyloučení libovůle. Požadavkem na řádné odůvodnění je nutno rozumět přiměřenou míru odůvodnění. Jako celek odůvodnění rozhodnutí musí účastníkům řízení umožňovat seznatelnost těch úvah, jež byly relevantní pro výsledek řízení, a tím jeho přezkoumatelnost z hlediska zákonnosti i věcné správnosti. To vše je třeba účastníkům řízení zaručit tím spíše tehdy, když je příslušným rozhodnutím realizováno jejich základní právo či zasahováno do něj. Nezbytný rozsah odůvodnění se vždy odvíjí od předmětu řízení a povahy rozhodnutí, jakož i od návrhů a argumentů uplatněných účastníky řízení, s kterými se příslušný orgán veřejné moci musí adekvátně vypořádat [srov. např. náleze Ústavního soudu ze dne 22. 9. 2009 sp. zn. III. ÚS 961/09 (N 207/54 SbNU 565), usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 10. 1999 sp. zn. IV. ÚS 360/99 (U 68/16 SbNU 363) aj.]. Rozhodnutí, které řádné odůvodnění postrádá nebo jehož odůvodnění se nezabývá námitkami, které mohly mít význam pro rozhodnutí ve věci samé, je nepřezkoumatelné, což může mít a zpravidla má za následek porušení práva dotčeného účastníka řízení na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny [viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 3. 1997 sp. zn. III. ÚS 271/96 (N 24/7 SbNU 153), ze dne 2. 6. 2009 sp. zn. II. ÚS 435/09 (N 129/53 SbNU 623) či ze dne 18. 1. 2018 sp. zn. II. ÚS 1162/17 (N 8/88 SbNU 103)]. Požadavek náležitého odůvodnění rozhodnutí se přitom týká nejen rozhodnutí vydaných soudy, ale i jinými orgány činnými v trestním řízení, resp. v přípravném řízení trestním. Z judikatury Ústavního soudu lze dovodit, že také státní zastupitelství má povinnost své rozhodnutí zákonem stanoveným způsobem odůvodnit (§ 134 odst. 1 písm. d), odst. 2 trestního řádu; k tomu srov. i náleze ze dne 3. 7. 2003 sp. zn. III. ÚS 511/02 (N 105/30 SbNU 471)]. Končí-li věc rozhodnutím orgánů činných v přípravném řízení trestním (např. odložením věci podle § 159a odst. 1 trestního řádu), kdy stěžovatel již nemá možnost domáhat se svého práva před nezávislým a nestranným soudem, je třeba klást na odůvodnění takového rozhodnutí z hlediska práva na účinné vyšetřování v zásadě stejné požadavky jako na soudní rozhodnutí (srov. přiměřeně např. náleze ze dne 19. 9. 2024 sp. zn. II. ÚS 1703/24).

b) aplikace obecných východisek na posuzovaný případ

29. Z učiněných skutkových zjištění v nyní posuzované věci vyplynulo, že stěžovatel byl předvolán na jednání v sídle Pražské pravoslavné eparchie konané dne 23. 6. 2022 za přítomnosti podezřelých Arcibiskupa M. (civilním jménem M. D.), J. B. a I. S. Stěžovatel tvrdí, že na uvedené schůzce byl nucen, pod výhrůžkou odvedení v poutech a následného poslání na Ukrajinu s výstrahou kopání zákopů, podepsat převedení na jiné církevní místo (do X) z důvodu údajně vedeného trestního stíhání jeho osoby na Ukrajině, k čemuž mu byly předány falšované dokumenty od Ministerstva vnitra Ukrajiny a Národní policie Ukrajiny, což v něm vyvolalo důvodnou obavu o život a zdraví. Proti výpovědi stěžovatele stojí výpověď všech tří podezřelých, kteří odmítají, že by při schůzce byl na stěžovatele vyvíjen jakýkoli nátlak.

30. Na základě dosud zjištěného skutkového stavu není pochyb o tom, že stěžovatele dovezl na jednání konané dne 23. 6. 2022 v sídle Pražské pravoslavné eparchie svědek M. B., jehož přítomnost na schůzce nebyla ze strany podezřelých povolena, proto čekal ve vedlejší místnosti za dveřmi. Jmenovaný svědek ve své výpovědi (č. l. 425 a násl. policejního spisu) mimo jiné potvrdil, že dne 23. 6. 2022 vezl stěžovatele na jednání Pražské pravoslavné eparchie, že samotného jednání se nezúčastnil, neboť mu to nebylo umožněno, a že během jednání byl ve vedlejší místnosti. Zdůraznil, že slyšel pouze hlasy, nikoli obsah, že hlasy byly chvílemi velmi hlasité, i se křičelo, přičemž žádný z hlasů nepatřil stěžovateli. Vypověděl, že ke konci jednání mu stěžovatel zavolal na mobil a říkal mu, že ho obviňují z toho, že obchodoval s narkotiky (na základě padělaných dokladů), že ho chtějí převést do T. a že nebude-li s převodem souhlasit, odvedou ho v poutech na ambasádu Ukrajiny a bude kopat na Ukrajině zákopy. Na dotaz odpověděl, že když mu stěžovatel sděloval informace do telefonu, neslyšel, že by se někdo z přítomných proti tomu ohradil, a že nabyl dojmu, že stěžovateli bylo během schůzky vyhrožováno či na něj byl činěn nátlak, a to ze způsobu komunikace. Svědek dále uvedl, že po jednání stěžovatel vypadal, že je v šoku, odvezl ho do monastýru, odkud mu pak volali záchranku. Dodal, že po seznámení se s dokumenty, podle kterých měl stěžovatel obchodovat s narkotiky, mu bylo jasné, že jde o padělky, navíc postup, kdy by ukrajinské orgány posílaly takové dokumenty na ambasádu a ta je předávala zaměstnavateli, je podle něj absurdní.

31. Podle shora popsáných skutečností, zejména s ohledem na obsah výpovědi svědka M. B., nelze bez dalšího podle názoru Ústavního soudu v daném stadiu řízení, a to i s ohledem na další níže uvedené skutečnosti, které bude třeba objasnit, přisvědčit závěru orgánů činných v trestním řízení, že bylo namístě ve věci aplikovat pravidlo in dubio pro reo. K tomu je třeba zdůraznit, že při sporném jednání "za zavřenými dveřmi" nelze a priori vyloučit relevanci či výpovědní hodnotu svědka či svědků, kteří byli o ději bezprostředně poškozeným informováni. Stěžovatel vznesl hájitelné tvrzení, že došlo ke spáchání závažných trestných činů proti svobodě a lidské důstojnosti, ať již jde o trestný čin vydírání či nebezpečného vyhrožování, a to za situace, kdy podezření ze spáchání uvedených trestných činů vyplývalo nejen z výpovědi stěžovatele, ale minimálně i z výpovědi svědka M. B. Příslušným orgánům činným v trestním řízení tak vznikla povinnost provést účinné vyšetřování.

32. Ústavní soud proto zkoumal, zda vyšetřování provedené ve věci stěžovatele bylo účinné a souladné se stěžovatelovými právy podle čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy, tj. zda splňovalo požadavky a) nezávislosti a nestrannosti, b) rychlosti, c) veřejné kontroly a participace stěžovatele jakožto poškozeného, d) důkladnosti a dostatečnosti. Z obsahu ústavní stížnosti Ústavní soud dovodil, že stěžovatel namítá porušení požadavku důkladnosti a dostatečnosti a též rychlosti řízení. Porušení dalších aspektů práva na účinné vyšetřování namítáno není a ani Ústavní soud neshledal na základě informací obsažených ve spisovém materiálu žádná další ústavně relevantní pochybení.

33. Požadavek důkladnosti a dostatečnosti znamená, že příslušné orgány musí přijmout přiměřená opatření a učinit potřebné kroky, jež mají k dispozici, pro zajištění důkazů o incidentu. Závěry šetření nesmějí být založeny na ukvapených nebo nepodložených domněnkách. Naopak musejí vycházet z důkladné, objektivní a nestranné analýzy všech relevantních skutečností. Jakékoliv nedostatky ve vyšetřování, které podřývají jeho schopnost zjistit okolnosti případu, povedou k rozporu s požadovanou mírou účinnosti vyšetřování [srov. náleze ze dne 2. 3. 2015 sp. zn. I. ÚS 1565/14 (N 51/76 SbNU 691), bod 56].

34. V posuzované věci podezřelí I. S., M. D. a J. B. shodně ve svých vysvětleních popřeli sdělování výhrůžek či jakýkoli nátlak na stěžovatele, s ohledem na obsah výpovědi stěžovatele a svědka M. B. by však minimálně připadalo do úvahy bližší posouzení obsahu komunikace proběhlé na předmětné schůzce, a to v návaznosti na všechny další zjištěné skutečnosti, týkající se předvolání na uvedenou schůzku, jejího průběhu (včetně tvrzených a předkládaných podkladů v rámci ní) a následného jednání podezřelých vůči stěžovateli a poškozené E. F., neboť povinností orgánů činných v trestním řízení je vypořádat se se všemi tvrzeními stěžovatele, která jsou hájitelná, a to tím spíše za situace, kdy v průběhu přípravného řízení vyšlo najevo, že dokumenty od Ministerstva vnitra Ukrajiny a Národní policie Ukrajiny, na základě kterých měl být stěžovatel na předmětné schůzce nucen podepsat převedení na jiné církevní místo, byly prokazatelně falšované. Rozpory ve výpovědích stěžovatele, svědka M. B. (na jedné straně) a podezřelých I. S., M. D. a J. B. (na druhé straně) nebyly dostatečně vysvětleny a případně odstraněny. Příslušné orgány činné v trestním řízení bez dalšího uzavřely, že jde o situaci tvrzení proti tvrzení, kdy se trestní řízení ocitlo v důkazní nouzi, resp. že neexistují dostatečné důkazy k tomu, aby mohl být učiněn závěr, že jedna z výpovědí má vyšší důkazní hodnotu, resp. je věrohodnější. Takový závěr nemůže Ústavní soud za daného stavu aprobovat.

35. Rovněž jde-li o falšované dokumenty, které byly stěžovateli na předmětné schůzce předloženy, a to i z hlediska použité právní kvalifikace padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 348 odst. 1 trestního zákoníku (viz bod 2 shora), z úředního záznamu Policie České republiky ze dne 31. 8. 2023 sice vyplývá, že na jedné straně informace získané na základě právní pomoci hovoří

o nepravdivosti dokumentů, současně je zde však uvedeno, že Pražská pravoslavná eparchie předložila obdrženou komunikaci s ukrajinskými orgány, včetně způsobu doručení, které naopak potvrzují pravost prvotních informací (č. l. 350 policejního spisu). Z úředního záznamu Policie České republiky ze dne 26. 7. 2023 se podává, že podezřelý I. S. při podání vysvětlení k otázce, zda byla nějakým způsobem ověřována věrohodnost dokumentů, uvedl, že první doručený dopis se týkal výzvy ukrajinských orgánů k součinnosti Pražské pravoslavné eparchie k osobě stěžovatele, na který vladyka M. napsal oficiální písemnou odpověď. Dále poukázal na to, že za pár měsíců přišel další dopis o tom, že stěžovatel se dopustil protiprávní činnosti. Na základě toho byl stěžovatel pozván na předmětnou schůzku, aby věc ozřejmil. Ten, aniž by se s dokumenty blíže seznámil, označil informace za nepravdivé, začal věc medializovat a vinit Pražskou pravoslavnou eparchii z protiprávního jednání. Proto se Pražská pravoslavná eparchie zkontaktovala s ukrajinskými orgány na telefonních číslech uvedených na hlavičkových papírech prvotních dokumentů, na základě čehož obdržela poštou dopisy od ukrajinských orgánů, které potvrzovaly informace v prvotních dokumentech. Následně dodal, že v průběhu soudního řízení vyplynula informace, že dokumenty, které jim byly jako prvotní doručeny, svým číselným označením neodpovídají řízení vedenému vůči stěžovateli (č. l. 317 vyšetřovacího spisu). Obdobně, ač méně podrobně, vypovídali i M. D. a J. B. (č. l. 379 - 382 a 391 - 394 policejního spisu).

36. V průběhu řízení sice prokazatelně vyšlo najevo, že předmětné dokumenty ukrajinských orgánů jsou falešné, orgány činné v trestním řízení se však dostatečně nezabývaly tím, zda osoby, které se měly dopustit nátlakového jednání vůči stěžovateli, o nepravosti daných listin v inkriminované době věděly či zda mohly být uvedeny v omyl. Za tímto účelem bylo namíste cestou právní pomoci zjistit, kdo dané dokumenty posílal, resp. zda osoba uvedená na obálce coby odesílatel vůbec existuje. Jde totiž o otázku významnou, neboť dané dokumenty byly bezprostředním podkladem pro jednání konané dne 23. 6. 2022 v sídle Pražské pravoslavné eparchie.

37. Ústavní soud uzavírá, že orgány činné v trestním řízení dostatečně a důkladně neprošetřily a nevážíly všechny relevantní aspekty věci, když nevyvinuly skutečnou a řádnou snahu věc v namítaném rozsahu náležitě objasnit, resp. nezajistily dostatečné důkazy potřebné k objasnění věci, a jejich postup proto nedostal požadavku důkladnosti a dostatečnosti vyšetřování. Tím porušily stěžovatelovo právo na účinné vyšetřování, jež plyne z čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy.

38. Ústavní soud naopak stěžovateli nepřisvědčil v námitkách, kterými brojí proti délce dosavadního prověřování. Stěžovatel sám v ústavní stížnosti uvádí, že trestní oznámení podal dne 1. 7. 2022 (datum odeslání poštou), které doplnil podáním ze dne 3. 10. 2022. Trestní oznámení společně s E. F. pak učinil dne 27. 3. 2023. Policejní orgán zahájil úkony trestního řízení dne 2. 8. 2022. Z úředního záznamu policejního orgánu ze dne 13. 3. 2023 (č. l. 202 vyšetřovacího spisu) se podává, že inkriminované dokumenty (tj. dokumenty od Ministerstva vnitra Ukrajiny a Národní policie Ukrajiny, podle kterých měl být stěžovatele na Ukrajině trestně stíhaný za obchodování s drogami) byly zaslány cestou mezinárodní spolupráce na Ukrajinu a čeká se na ověření jejich pravosti. Kancelář nejvyššího státního zástupce Ukrajiny přípisem doručeným dne 26. 4. 2023 policejnímu orgánu sdělila, že ke dni 9. 1. 2023 nebylo zjištěno žádné trestní řízení obsahující informace o trestním stíhání stěžovatele (č. l. 244 vyšetřovacího spisu). Dne 16. 10. 2023 policejní orgán vydal první usnesení o odložení věci (č. l. 383 a násl. vyšetřovacího spisu), proti kterému podal stěžovatel stížnost. Státní zástupkyně obvodního státního zastupitelství usnesením ze dne 28. 12. 2023 podanou stížnost zamítla (č. l. 410 a násl. vyšetřovacího spisu). Na základě podnětu stěžovatele k výkonu dohledu věc přezkoumal státní zástupce městského státního zastupitelství, který podnět shledal částečně důvodným, což stěžovateli sdělil vyrozuměním ze dne 5. 3. 2024 (č. l. 420 a násl. vyšetřovacího spisu). Po doplnění dokazování policejní orgán usnesením ze dne 6. 6. 2024 opětovně věc odložil (č. l. 455 a násl. vyšetřovacího spisu). I proti tomuto usnesení podal stěžovatel stížnost, kterou státní zástupkyně obvodního státního zastupitelství napadeným usnesením ze dne 2. 7. 2024 zamítla. Na základě podnětu stěžovatele k výkonu dohledu věc znovu přezkoumal státní zástupce městského státního zastupitelství, který opět podnět shledal částečně důvodným, což stěžovateli sdělil v záhlaví specifikovaným vyrozuměním ze dne 2. 8. 2024.

39. Ač si lze představit i rychlejší rozhodování orgánů činných v trestním řízení, nelze současně pomíjet, že jde o věc obsáhlou, kde bylo třeba vyžádat mezinárodní spolupráci, přibrat tlumočníka a zajistil překlad potřebných listin z ukrajinského jazyka do jazyka českého a naopak. Četná podání a stížnosti stěžovatele proti rozhodnutím orgánů činných v trestním řízení jsou navíc relativně obsáhlé. S ohledem na uvedené skutečnosti Ústavní soud neodůvodněně průtahy v řízení při rozhodování příslušných orgánů činných v trestním řízení v dané věci zatím neshledal.

40. Stejně tak nelze přisvědčit tvrzení stěžovatele, že orgány činné v trestním řízení se nezabývaly jeho trestním oznámením učiněným dne 27. 3. 2023. Stěžovatel sám v ústavní stížnosti uvádí, že byl přípisem obvodního státního zastupitelství ze dne 25. 4. 2023 č. j. 1 ZN 107/2023-15 vyrozuměn o postoupení uvedeného trestního oznámení k trestnímu řízení vedenému pod sp. zn. KRPA-225007-92/TČ-2022 (ohledně E. F. pod sp. zn. KRPA-305419/TČ-2022) s odůvodněním, že jde o věci související v osobách oznamovatelů i údajných pachatelů a že z důvodu pochopení kontextu věci i hospodárnosti řízení bylo namíste provést prověřování společně. Uvedené trestní oznámení bylo tedy vyhodnoceno jako opakované, neboť obsahovalo totožná tvrzení, která byla součástí již dřívějšího prověřování, a nyní je policejním orgánem vyřizováno v řízení vedeném pod sp. zn. KRPA-225007-92/TČ-2022. Nejde tak o situaci, jak stěžovatel tvrdí, že by se orgány činné v trestním řízení daným trestním oznámením "nijak nezabývaly".

VI.
Závěr

41. Ústavní soud shrnuje, že stěžovatel vznesl hájitelné tvrzení o tom, že byl podroben špatnému zacházení ve smyslu výše uvedených ustanovení, proto státu vznikla povinnost provést účinné vyšetřování. Příslušné orgány činné v trestním řízení však v uvedené části nevyvinuly skutečnou a řádnou snahu věc objasnit, resp. nezajistily dostatečné důkazy potřebné k objasnění věci, a jejich postup proto nedostál požadavku důkladnosti a dostatečnosti vyšetřování. Náležitě nevysvětlily a neodstranily rozpory ve výpovědích osob zúčastněných na jednání konaném dne 23. 6. 2022 v sídle Pražské pravoslavné eparchie, a to jak přímých účastníků schůzky (tj. stěžovatele a podezřelých I. S., M. D. a J. B.), tak i svědka M. B., který byl za dveřmi, a současně důkladně neprošetřily, zda podezřelé osoby věděly o nepravosti prvotních dokumentů, či zda byly uvedeny v omyl.

42. Ze shora rozvedených důvodů Ústavní soud podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl ústavní stížnosti stěžovatele v části týkající se jednání konaného dne 23. 6. 2022 v sídle Pražské pravoslavné eparchie, neboť napadenými rozhodnutími orgánů činných v trestním řízení byla porušena práva stěžovatele na účinné vyšetřování podle čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy a na řádný proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny a spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Ústavní soud proto zrušil napadená rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

43. V části vztahující se k jednání, které spočívá v uveřejnění článku na webovém portálu XXXX, Ústavní soud ústavní stížnost odmítl podle § 43 odst. 1 písm. d) zákona o Ústavním soudu jako návrh, k jehož projednání není příslušný.

44. Ústavní soud o ústavní stížnosti rozhodl mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků, neboť dospěl k závěru, že od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 12. března 2025

Pavel Šámal v. r.
předseda senátu

Odlišné stanovisko soudkyně Dity Řepkové k nálezu sp. zn. II. ÚS 2468/24

Podle § 22 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, uplatňuji odlišné stanovisko k výroku i odůvodnění nálezu, neboť jsem přesvědčena, že ústavní stížnost měla být odmítnuta, a to z následujících důvodů.

1. Ústavní soud ve výše citovaném nálezu dospěl k závěru, že ústavní stížnost je v části týkající se jednání konaného dne 23. 6. 2022 v sídle Pražské pravoslavné eparchie, důvodná, neboť bylo shledáno porušení ústavně zaručených základních práv stěžovatele podle čl. 7 odst. 2 ve spojení s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a podle čl. 3 ve spojení s čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva").

2. Skutkové okolnosti případu jsou uvedeny v odůvodnění citovaného nálezu (b. 2.), jakož i průběh dosavadního trestního řízení (b. 3.-6.). K tomu je třeba doplnit, že s projednávanou trestní věcí souvisí i občanskoprávní řízení, v němž se stěžovatel a další osoba domáhali z titulu ochrany osobnosti na žalovaných Pražské pravoslavné eparchii, M. D. (jednom z podezřelých) a Českém národním fondu kultury, a. s., zaslání písemné omluvy a zaplacení částky 100 000 Kč. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 17. 7. 2023 č. j. 4 C 20/2023-118, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 18. 4. 2024 č. j. 29 Co 314/2023-242 byla uložena samostatně každému ze žalovaných povinnost zastlat stěžovateli ve lhůtě 15 dnů omluvu ve znění citovaném ve výroci I. - III. rozsudku soudu I. stupně, a dále žalovaným M. D. a Českému národnímu fondu kultury, a. s., uložil povinnost zaplatit stěžovateli částku 100 000 Kč jakožto zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu.

3. Jsem si vědoma judikatury ve vztahu k otázce účinného vyšetřování, jak je popsána v b. 19-28 citovaného nálezu, nicméně mám za to, že je nutné uvést, že odkazy na judikaturu ESLP citované v odůvodnění nálezu se týkají případů, kdy došlo ke špatnému zacházení v situaci, při níž byl jednotlivec zcela v moci státních orgánů. K tomu je třeba dodat, že podle ustálené judikatury ESLP musí špatné zacházení k tomu, aby spadalo do působnosti čl. 3 Úmluvy, dosáhnout minimální úrovně závažnosti, přičemž posouzení tohoto stupně je relativní a závisí na všech okolnostech případu, např. na trvání daného zacházení, jeho dopadech na fyzické nebo duševní zdraví a v některých případech na pohlaví, věku a zdravotním stavu oběti (Muršić proti Chorvatsku, č. 7334/13, rozsudek velkého senátu z 20. 10. 2016, § 97). V nyní projednávané věci o takový případ nejde, neboť se jedná o verbální konflikt mezi stěžovatelem a dalšími třemi fyzickými osobami v soukromí, u kterého nebyla další osoba přítomna.

4. Nezpochybňuji, že vyšetřování musí být způsobilé vést k objasnění skutkového stavu a určení odpovědných osob; nejedná se však o závazek co do výsledku, ale co do prostředků. (Zelenin proti Rusku, č. 21120/07, rozsudek z 15. 1. 2015, § 42). Stejně tak je nepochybné, že oběť (poškozená osoba) by měla mít možnost se účinně vyšetřování účastnit, zejména mít přístup k jeho podkladům, aby nezůstala zcela bez informací o jeho postupu (B. Ů. proti České republice, č. 9264/15, rozsudek z 6. 10. 2022, § 92). Kromě toho by se mělo oběti dostat poučení o jejích právech, mělo by být reagováno na její důkazní návrhy, případně by měla být také vyslechnuta (Sládková proti České republice, č. 15741/15, rozsudek z 15. 11. 2022, § 71; B. Ů. proti České republice, cit. výše, § 101). Po provedeném vyšetřování má být oběti k dispozici odůvodněné rozhodnutí [V. D. proti Chorvatsku (č. 2), č. 19421/15, rozsudek z 15. 11. 2018, § 66 a § 77]. Z Úmluvy však nevyplývá povinnost vyhovět každé žádosti o konkrétní vyšetřovací úkon vznesené obětí či jejími příbuznými (Ramsahai a ostatní proti Nizozemsku, č. 52391/99, rozsudek velkého senátu z 15. 5. 2007, § 348).

5. Vzhledem k dosavadní judikatuře Ústavního soudu je třeba uvést, že trestní řízení představuje vztah mezi pachatelem a státem, což také znamená, že neexistuje ústavním pořádkem chráněné právo třetí osoby (např. poškozeného nebo oznamovatele), aby jiná osoba byla trestně stíhána a případně i odsouzena. Ústavní soud ve své judikatuře připustil v určitých případech právo poškozeného na provedení tzv. účinného vyšetřování (k tomu více viz např. náleze ze dne 22. 3. 2022, sp. zn. III. ÚS 3006/21). Požadavek účinného vyšetřování je však pouze procesní povinností tzv. náležitě péče, a nikoliv povinností ve vztahu k jeho výsledku. Účinné vyšetřování tak nezaručuje žádný konkrétní výsledek, nýbrž pouze řádnost postupu daného orgánu. Na státu tak spočívá povinnost zajistit řádné a adekvátní trestní vyšetřování spojené s kompetentním a efektivním jednáním státních orgánů, jež by bylo způsobilé vyústit v potrestání odpovědné osoby. Ústavnímu soudu tak obecně nepřísluší z podnětu stěžovatelů přezkoumávat samotné rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, pokud jde o materiální důvody (opodstatněnost) a důvodnost zahájení, či naopak nezahájení trestního stíhání, ale může pouze přezkoumat, zda postup orgánů činných v trestním řízení, kterým ke svému rozhodnutí dospěly, byl v souladu s požadavky na účinné vyšetřování (srov. usnesení ze dne 29. 10. 2013 sp. zn. I. ÚS 2886/13). Jinými slovy, ústavní pořádek nebrání pravomoci orgánů státního zastupitelství činit vlastní hmotněprávní a skutkové závěry, včetně aplikace § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Z hlediska kompetencí nestanovuje ústavní pořádek z tohoto stavu žádné výjimky. Orgány státního zastupitelství jsou zásadně kompetentní dospět k jakémukoliv skutkovému či právnímu závěru ve stejném rozsahu jako soudy (s výjimkou obsaženou v čl. 40 odst. 1 Listiny). Ačkoliv některé otázky ohledně praxe státních zastupitelství nemají vždy obecně přijímané odpovědi (k otázce vztahu presumpce neviny a podmínek podání obžaloby viz např. Baňouch, H. in Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. str. 815), nebrání to podle Ústavního soudu tomu, aby jim byla svěřena ochrana ústavních principů v přípravné fázi trestního řízení zásadně v plném rozsahu.

6. Ze systémového pohledu lze Ústavnímu soudu také vytknout, že ve věcech práva na účinné vyšetřování nepostupuje vždy jednotně a koncepčně. V judikatuře Ústavního soudu obzvláště chybí jasně stanovený postup hodnocení (ne)účinného vyšetřování podle předem vytyčených kritérií. Tento nekoncepční postup vede k nejednotnosti v rozhodování nejen u Ústavního soudu. Do budoucna bych považovala za vhodné, aby Ústavní soud poskytoval nejen systematictější, ale především srozumitelnější výklad mezi (ne)účinného vyšetřování.

7. Se zřetelem k výše uvedenému, principu ultima ratio trestního řízení (neboť byl ve věci ve prospěch stěžovatele pravomocně skončen občanskoprávní spor - viz výše) a při zohlednění všech relevantních skutečností projednávaného případu jsem toho názoru, že orgány činné v trestním řízení nevybočily nikterak ze zákonného rámce vedení prověřování trestné činnosti, natož aby zasáhly do základních práv stěžovatele. Orgány činné v trestním řízení reagovaly na mnohačetné podněty zmocněnkyně stěžovatele, opakovaně byl ve věci prováděn dozor státního zástupce a odůvodnění rozhodnutí o odložení věci, resp. usnesení o zamítnutí stížností proti nim jsou obsáhlá a zcela dostatečně odůvodněná. Prověřování v této trestní věci (jako celku) není dosud ukončeno a Ústavní soud by měl být velmi zdrženlivý ve svých úvahách stran posuzování provedených důkazů, nadto v této fázi trestního řízení. Jsem toho názoru, že zásah ze strany Ústavního soudu by byl možný pouze při zjištění nepochybného a flagrantního porušení práva (poškozeného) na účinné vyšetřování (srov. minimální úroveň závažnosti v judikatuře ESLP - viz výše). To v nyní projednávané věci neshledávám.